

ประวัติและหลักการการประกันชีวิต

ประวัติการประกันชีวิต

การประกันชีวิตมีการพัฒนาไปพร้อมกับการประกันภัย นับแต่มนุษย์ได้มีการค้าขายติดต่อระหว่างเผ่าพันธุ์ต่างๆในสมัยโบราณ เพิ่มจากการรวมกลุ่มกันเป็นชนส่วนน้อยและขยายบ้านเมืองออกจนเป็นอาณาจักรต่างๆ ความรู้สึกถึงการเสี่ยงภัยจากอันตรายต่างๆที่เกิดขึ้นด้วยน้ำมือของธรรมชาติ เช่น พายุ ไฟไหม้ แผ่นดินไหว เป็นต้น และที่เกิดจากน้ำมือของมนุษย์ด้วยกัน เช่น สงคราม การปล้นสะดม เป็นต้น มนุษย์จึงได้คิดค้นหาวิธีการที่จะลดภัยต่างๆเหล่านั้นให้น้อยลง ในรูปของการชดเชยหรือทดแทนความเสียหายทางด้านการเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการเสียหายจากภัยต่างๆนั้น.

ประวัติการประกันชีวิตเท่าที่สามารถหาหลักฐานได้ เริ่มมาแต่สมัยบาบิโลเนียซึ่งเป็นชนชาติที่เป็นผู้ผลิตสินค้าและพ่อค้าที่ชำนาญในสมัยประมาณศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสตกักราชได้มีการกำหนดวิธีการประกันประเภทหนึ่งเรียกว่า บอตกอมรี (Bottomry) ซึ่งมีข้อกำหนดไว้ในสัญญาแบบนี้ดังนี้

1. สัญญานั้นจะเป็นการกู้ยืมเงินของบุคคลและไม่ใช่เป็นของหุ้นส่วน ในบางกรณีจะเป็นเงินกู้ที่มีการจำกัดความรับผิดชอบ
2. สินค้าหรือเงินที่ออกให้ล่วงหน้าจะต้องอยู่ในการดูแลรักษาและการนำมาใช้โดยพ่อค้า ไม่ใช่เป็นของผู้ให้กู้ยืม
3. พ่อค้าจะอิสระจากความรับผิดชอบต่อหนี้ที่เกิดจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นที่ได้กำหนดไว้ในสัญญา
4. อัตราดอกเบี้ยจะสูงกว่าอัตราที่คิดจากเงินกู้ตามปกติ ซึ่งในสมัยนั้นได้กำหนดไว้ 20 %¹

¹. C.F.Grenerry, The Origin and early history of Insurance (Westminster: P.S.King & Son, Ltd., 1926) pp. 6-7

วิธีการดังกล่าวได้แพร่หลายเข้าไปในกลุ่มชนต่างๆที่มีการติดต่อค้าขายกับชาวบาบิโลเนียนอย่างเช่นชาวอินเดียแถบลุ่มแม่น้ำคงคา ก็ได้มีการทำสัญญาแบบ บอตกอมรี ในการค้าทางบกและทางทะเล อีกทั้งมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยขึ้นตรงต่อการเสี่ยงภัย ซึ่งอัตราการเสี่ยงภัยนั้นจะกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญในการเสี่ยงภัย และมีการกำหนดไว้ในสัญญาด้วย ประมาณสองร้อยปีก่อนคริสตกักราช มีการค้าขายทางทะเลกันอย่างมากมายระหว่างชาว เครตัน (Cretan) ชาวไทร์ (Tyre) ชาวสิดอน (Sidon) และเมืองต่างๆของชาวฟินิเซียน (Phoenician) เรือสินค้าของชนชาติเหล่านี้แล่นไปมาในน่านน้ำเช่นเดียวกับกองคาราวานของชาวเมโสโปเตเมีย (Mesopotamian) ที่เดินทางค้าขายทางบกติดต่อกับชาวเอเชียการเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเสี่ยงภัยของชาวฟินิเซียนได้มีกำหนดไว้ตามกฎหมายทางทะเลของชาว โรเดียน (Rhodian) ซึ่งมีข้อความหนึ่งกำหนดไว้ว่า "...ถ้าสินค้าถูกนำทิ้งทะเลเพื่อทำให้เรือเบาขึ้น สิ่งที่สุดสูญเสียไปเพื่อรักษายลประโยชน์ของบุคคลใดๆจะต้องได้รับการชดใช้โดยบุคคลนั้นๆ"²

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 4 ก่อนคริสตกักราช ชาวกรีกได้รับอิทธิพลมาจากชาวฟินิเซียนปรากฏว่าชาวกรีกได้มีการทำสัญญาบอตกอมรีซึ่งมีลักษณะของสัญญาคล้ายคลึงกับที่ทำกันในศตวรรษที่สิบเก้า ในสัญญาเหล่านี้มีข้อกำหนดในเรื่องระยะเวลาของเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย การเสี่ยงภัยและกำหนดว่ามีการเสี่ยงภัยในภัยประเภทใด อีกทั้งภาระหนี้สินที่ผู้กู้ต้องปฏิบัติ

ชาวโรมันมีการกำหนดลักษณะสำคัญไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาดังกล่าวไว้มากที่สุด โดยได้รับอิทธิพลมาจากชาวโรเดียน (Rhodian) และมีรายละเอียดในสัญญามากกว่าชาวกรีก ปรากฏว่าสัญญาแบบนี้เป็นที่นิยมของชาวโรมันที่เป็นเศรษฐีในการลงทุนให้กู้ยืมเงิน เพราะผู้ที่เป็นวุฒิสมาชิกของโรมันนั้นถูกห้ามทำการค้าขาย จึงหันมาสนใจในการลงทุนออกเงินให้กู้แทน นอกจากนี้ทางรัฐบาลยังให้ค่าตอบแทนต่อความเสียหายให้กับเจ้าของเรือที่ได้รับภัยจากพายุหรือการโจรสลัดจากข้าศึก โดยเฉพาะเจ้าของเรือที่ขนส่งสัมภาระให้กับกองทัพ อย่างไรก็ตามยังไม่มีการจัดตั้งองค์การใดๆขึ้นเพื่อรับผิดชอบการเสี่ยง

² C. Carlyle Buley, "The Beginings of Life Insurance"; The American Life Convention: (New York; Appleton-Century-Crofts, Inc., 1953) p.4

ภัย หากแต่เป็นการเสี่ยงภัยของแต่ละบุคคลเอง

เมื่อลักษณะของความเป็นครอบครัวเริ่มลดน้อยลงขณะที่เผ่าพันธุ์ได้แปรเปลี่ยนเป็นชนกลุ่มใหญ่ทำให้ลักษณะของความรับผิดชอบร่วมกันของแต่ละบุคคลเสื่อมลง ได้มีการจัดตั้งองค์การเพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนครอบครัวหรือเผ่าพันธุ์ขึ้น เช่นในสมัยกรีกได้มีการจัดตั้งองค์การทางศาสนาขึ้นซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งโดยการให้ผลประโยชน์ทางการเงินแก่สมาชิก การเก็บเงินค่าสมาชิก เงินบำรุง การให้กู้ยืมเงิน การเก็บเงินไว้เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เงินบริจาคให้กับองค์การ และเงินที่เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพ

ในสมัยชาวโรมันก็มีการจัดตั้งองค์การทางศาสนาขึ้นเรียกว่า Collegia เป็นไปในรูปของสมาคมซึ่งมีหน้าที่ดูแลสมาชิกให้ได้รับการจัดการศพอย่างถูกต้องตามพิธีทางศาสนาซึ่งก็มีลักษณะ เป็นแบบสมาคมอาชีพ นอกจากนี้ยังมีสมาคมของทางทหารสำหรับบุคคลที่อยู่ในกองทัพ เพื่อจัดสรรค่าตอบแทนเมื่อไม่ได้เป็นทหารแล้วหรือการจัดการศพเมื่อตายในสงคราม ส่วนพลเรือนก็มีการรวมกลุ่มกันในฐานะทางสังคมเดียวกันจัดตั้งเป็นสมาคมเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในลักษณะของการประกันชีวิตเช่นกัน และได้มีการตราไว้ในกฎหมาย ซึ่งบัญญัติว่า สมาชิกจะถูกตัดจากสมาชิกภาพ และไม่ได้รับความช่วยเหลือถ้าไม่จ่ายเงินค่าบำรุง หรือความมรณะนั้นเกิดจากการกระทำอันวิบัติกรรม

การทำสัญญาของชาวโรมันมีอยู่หลายแบบที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการประกันชีวิตซึ่งก็อาจจะถือเป็นกรรมธรรม์ประกันชีวิตแบบหนึ่ง ถึงแม้ชาวโรมันจะไม่ได้ศึกษามากนักในเรื่องอัตราการมรณะกรรมเพื่อมาจัดสร้างตารางมรณะเพื่อใช้ในการคำนวณเงินบำนาญหรือการประมาณการอายุ อย่างไรก็ตาม Domitius Ulpianus ผู้เป็นสมาชิกสภาและที่ปรึกษาของจักรพรรดิ Alexander Severus (คริสต์ศักราช 222-235) ได้จัดทำตารางของตนเองขึ้น ตารางดังกล่าวนี้จะเป็นการกำหนดค่าเงินบำนาญที่ควรจะได้รับในช่วงระยะที่ปีมากกว่าที่จะเป็นการประมาณการอายุ ซึ่งตารางนี้ได้รับการดัดแปลงโดย Aemilius Macer ให้

ดูเข้าใจง่ายขึ้นดังนี้³

อายุ	จำนวนปีที่จะอยู่ต่อไป	อายุ	จำนวนปีที่จะอยู่ต่อไป
0 -20	30	44-45	15
20-25	28	45-46	14
25-30	25	46-47	13
30-35	22	47-48	12
35-40	20	48-49	11
40-41	19	49-50	10
41-42	18	50-55	9
42-43	17	55-60	7
43-44	16	60 ขึ้นไป	5

ตารางดังกล่าวเป็นที่นิยมใช้ในการกำหนดเบี้ยบำนาญราชการมาเป็นเวลา 1,400 ปีเพราะยังไม่สามารถหาวิธีการคำนวณแบบใดที่จะดีกว่าตารางของ Ulpian ขึ้นเลย

ประวัติในช่วงต่อระหว่างสมัยโบราณกับสมัยกลางของยุโรปโดยเฉพาะทางด้านการศึกษา ประกันชีวิตไม่มีหลักฐานใดๆที่แสดงถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวระหว่างสมาคมแบบ Collegia ของชาวโรมันกับสมาคมช่างฝีมือที่เรียกว่า Gild ในสมัยกลาง สมาคมดังกล่าวอาจจะมีจุดเริ่มต้นจากชาวเยอรมันในยุโรปตอนเหนือ ลักษณะเริ่มแรกของสมาคมแบบนี้เป็นแบบการร่วมกันโดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา โดยมีคำปฏิญาณร่วมกันเหมือนพี่น้องเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการป้องกันกรูโจมของข้าศึก การสูญเสียจากไฟไหม้และการอับปางของเรือ และสาเหตุอื่นๆที่ก่อความเสียหายขึ้น อย่างไรก็ตามสมาคมเช่นนี้ไม่เป็นที่พอใจของผู้ปกครองประเทศนัก อย่างเช่น พระเจ้าซาลมานด์และผู้ปกครองอื่นๆของชาวแฟรงก์ (Frankish) ไม่เชื่อถือในสมาคมและออกคำสั่งต่อต้านสมาคม

สมาคมอาชีพนี้มีหลายประเภท เช่น สมาคมพ่อค้า สมาคมช่างฝีมือ สมาคมทางศาสนา เป็นต้น ส่วนใหญ่จะเป็นสมาคมช่างฝีมือซึ่งเป็นสมาคมของบุคคลที่มีฝีมือช่างแบบเดียวกันมีความสนใจในการเมืองเหมือนกันโดยมีการกำหนดในเรื่องคุณภาพของสินค้า ราคา จำ

3. Ibid. p. 8

นวนผู้ฝึกเป็นช่างฝีมือและผลผลิต นอกจากนี้ยังกำหนดกฎเกณฑ์ทางด้านศีลธรรมในการค้า และก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความช่วยเหลือที่ให้กับสมาชิกคือ การจัดงานศพ ให้กับสมาชิกที่ยากจน บ้านพักสำหรับผู้พิการ และผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ส่วนสมาคมพ่อค้าจะมีหลักการอยู่ที่ให้ได้มาและรักษาไว้ซึ่งสิทธิในการค้า ซึ่งมักจะมีควบคู่ไปกับสมาคมช่างฝีมือเพื่อเข้าครอบครองตลาดแก่เพียงผู้เดียว การให้ความช่วยเหลือต่อสมาชิกมีลักษณะ เช่นเดียวกับสมาคมช่างฝีมือ

ในราวศตวรรษที่สิบสี่มีหลักฐานพอที่จะเชื่อถือได้ว่า ได้มีการรับประกันชีวิตโดยเอกชนแต่มีน้อยมากและนานๆจึงจะมีขึ้นสักครั้งหนึ่ง ได้มีการห้ามการประกันชีวิตในอิตาลีด้วยเหตุผลที่ว่า การประกันชีวิตเป็นการ ผิดศีลธรรมเพราะเป็นการเอาชีวิตมนุษย์มาเป็นเดิมพัน และได้ทำให้ประเทศอื่นๆห้ามการประกันชีวิตด้วย เช่นในประเทศฝรั่งเศสไม่ยอมให้มีการประกันชีวิตจนกระทั่งคริสต์ศักราช 1820 แต่ปรากฏว่าไม่มีการห้ามกันในประเทศอังกฤษ และเป็นที่ยอมรับว่าสัญญาประกันชีวิตฉบับแรกได้เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษในปี 1583 เมื่อพ่อค้าจำนวนหนึ่งในลอนดอนได้ทำการรับประกันชีวิตของ William Gybbons โดยมีระยะประกัน 12 เดือน อัตราเบี้ยประกัน 8 ปอนด์สเตอร์ลิง ค่าเงินเอาประกัน 100 ปอนด์ นอกจากนี้ในฝรั่งเศสในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ได้มีการใช้แผนการของ Lorenzo Tonti ซึ่งเป็นนักฟิสิกส์ชาวอิตาลีและนายธนาคารแห่ง Neapolitan เขาใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในปารีส วิธีการของเขาคือทุกปีจะมีการจัดเป็น 14 ช่วงอายุ โดยที่ผู้ที่มีอายุยืนนานกว่าสมาชิกอื่นในช่วงอายุของตนจะได้ดอกเบี้ยตอบแทนมาก เพราะจะได้เงินดอกเบี้ยของสมาชิกที่หมดสภาพการเป็นสมาชิก(ซึ่งอาจจะถึงแก่กรรมหรือลาออกจากการเป็นสมาชิก)มาเป็นของตน วิธีการเช่นนี้ไม่มีการคืนเงินคืนให้กับสมาชิกด้วยเหตุนี้สมาชิกที่มีอายุอยู่ได้นานที่สุดก็จะมีรายได้มากที่สุด นอกจากนี้วิธีการนี้สามารถจะระดมทุนให้กับผู้รับประกันได้มากโดยการจ่ายเบี้ยประกันครั้งเดียว และกันเงินมาเพียง 10% ของเบี้ยประกันนั้นมาจ่ายเป็นเงินตอบแทนในแต่ละปีให้กับสมาชิกที่ยังมีชีวิตอยู่ วิธีการนี้ได้มีการนำไปใช้ในหลายประเทศในยุโรป แต่ก็ได้ถูกสั่งห้ามเพราะเห็นว่าเป็นการพนันในชีวิตมากกว่าเป็นการประกันชีวิตอีกทั้งได้มีการออกกฎหมายมาบังคับเรื่องการประ

กันชีวิตในหลายประเทศ โดยเฉพาะได้เน้นในเรื่องส่วนได้เสียในชีวิตของผู้เอาประกันเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามการประกันชีวิตก็ได้มีการพัฒนาให้มีหลักเกณฑ์มากขึ้นเมื่อมีการนำทฤษฎีของความน่าจะเป็น (Probability) มาใช้ในการคำนวณถึงอัตราเบี้ยประกันที่ถูกต้องและการกำหนดแบบสัญญาประกันชีวิตที่เป็นมาตรฐานและถูกต้องตามกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ ทำให้การประกันชีวิตเป็นที่นิยมในสมัยต่อมา

ในปีคริสตศักราช 1706 ได้มีการจัดตั้งบริษัทประกันชีวิตแห่งแรกขึ้นในประเทศอังกฤษเรียกว่า "Amicable Society for a Perpetual Assurance Office" นโยบายของสมาคมมีว่า จะเก็บเงินบริจาจากประจำปีจากสมาชิกทุกคนในจำนวนคงที่โดยไม่คำนึงถึงอายุหรือสภาพของสมาชิก และใช้เงินก้อนที่สะสมได้นี้จ่ายให้แก่ทายาทของสมาชิกที่ถึงแก่กรรมตามส่วนของเงินก้อนนั้น แต่ในปีคริสตศักราช 1734 สมาคมกำหนดว่าจำนวนเงินที่จะจ่ายให้แก่ทายาทของสมาชิกที่ตายนั้นจะไม่ต่ำกว่า 100 ปอนด์ ถึงแม้จะมีเงื่อนไขดังกล่าว ก็ยังไม่ได้รับความนิยมจากประชาชน สมาคมแรกที่ตั้งขึ้นเพื่อประกันการสูญเสียชีวิต โดยมีหลักการอันเป็นรากฐานของการประกันชีวิตปัจจุบัน คือ "Equitable Assurance Society of London" ตั้งขึ้นในปีคริสตศักราช 1762 สมาคมนี้เป็นสถาบันแรกที่กำหนดให้จ่ายเบี้ยประกันเปลี่ยนไปตามอายุและสภาพของผู้เอาประกัน การประกันชีวิตได้มีการปรับปรุงดีขึ้นโดยมีหลักการต่างๆอันทันสมัย และมีการก่อตั้งบริษัทประกันชีวิตต่างๆต่างๆตามแนวทางของสมาคมนี้อีกมากมายทั้งในอังกฤษและในประเทศต่างๆทั่วโลก

สำหรับการประกันชีวิตในประเทศไทยนั้นได้เริ่มมาแต่สมัยศรีอยุธยา โดยมีการจัดการทางด้านการประกันวินาศภัยของชาวต่างประเทศที่เข้ามาค้าขายกับกรุงศรีอยุธยา ส่วนการประกันชีวิตเท่า ที่มีบันทึกปรากฏว่าได้มีการดำเนินการกิจการประกันชีวิตในรูปแบบบริษัทตัวแทนของต่างประเทศในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโดยบริษัทอีสเอเซียคิก จำกัดได้ขอพระบรมราชานุญาตจัดตั้งสำนักงานตัวแทนของบริษัทเอควิตาเบิลประกันภัยจำกัดที่เปิดสำนักงานรับประกันชีวิตอยู่ที่ลอนดอน ประเทศอังกฤษ ให้บริษัทอีสเอเซียคิกเป็นตัวแทนขายประกันชีวิตแบบตลอดชีพ ซึ่งมีชื่อว่า "ทอนโทน์ โพลีซี" พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

เจ้าอยู่หัวได้ทรงพระบรมราชานุญาต ดังนั้นประวัติศาสตร์ประกันชีวิตในประเทศไทยจึงเริ่มศักราชขึ้นโดยมีสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เอกอัครมหาเสนาบดีเป็นผู้เอาประกันชีวิตเป็นบุคคลแรกในประเทศไทย และได้มีบุคคลอื่นๆอีกเป็นอันมากที่เคยเดินทางไปต่างประเทศและได้รับทราบถึงความสำคัญและหลักการประกันชีวิตมาบ้าง ได้เอาประกันชีวิต อีกทั้งชาวต่างประเทศที่มาค้าขายในประเทศไทยได้เอาประกันชีวิตเป็นจำนวนมากเช่นกัน อย่างไรก็ตามกิจการประกันชีวิตในประเทศไทยก็ไม่เจริญก้าวหน้ามากนักเพราะประชาชนทั่วไปไม่เข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันชีวิต ดังนั้นทางบริษัทตัวแทนจึงได้เลิกขายประกันชีวิตแต่ยังคงรักษาผู้เอาประกันชีวิตของบริษัทไว้เพียงแต่ไม่ได้หาผู้เอาประกันชีวิตเพิ่มขึ้นอีก

หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งกิจการประกันชีวิตในต่างประเทศเจริญขึ้นมากประชาชนเห็นความสำคัญและได้มีการเอาประกันชีวิตเพิ่มขึ้น บริษัทประกันชีวิตเปิดดำเนินการหลายบริษัทและได้ขยายกิจการออกไปนอกประเทศ ปรากฏว่ามีบริษัทต่างประเทศหลายบริษัทได้ติดต่อขออนุญาตจัดตั้งบริษัทประกันชีวิตขึ้นในประเทศไทยในราวคัณรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) แต่ขณะนั้นกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมยังไม่พร้อมที่จะยอมให้มีการจดทะเบียนประกอบธุรกิจประกันชีวิตในทันที เพราะเห็นว่าเป็นธุรกิจที่มีส่วนเกี่ยวพันถึงสาธารณชนที่ว่าด้วยความผาสุกและปลอดภัย จึงได้มีการเร่งรัดให้กำหนดธุรกิจประกันชีวิตไว้ในกฎหมายที่ว่าด้วยความผาสุกและปลอดภัยแห่งสาธารณชน อีกทั้งจำเ็นที่จะต้องกำหนดระเบียบการปฏิบัติในการควบคุมธุรกิจให้มีมาตรฐานที่ดีและปลอดภัยพอสมควรด้วยในที่สุดจึงได้มีการปรับปรุงและตราเป็นพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช 2471 เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พุทธศักราช - 2471 ซึ่งเป็นปีที่ 4 ในรัชกาลสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่อย่างไรก็ตามยังไม่ได้ออกกฎหมายประกันชีวิตโดยเฉพาะ แต่ก็ได้มีการตรากำหนดเงื่อนไขการขออนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตขึ้นหลังจากที่ได้ตราพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช 2471 ประมาณ 9 เดือน เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม

พุทธศักราช 2472 เพื่อกำหนดให้ผู้อนุญาตประกอบกิจการประกันภัยท้องปฏิบัติ และได้มีการจัดตั้งกองประกันภัยขึ้นเป็นครั้งแรกในวันที่ 16 สิงหาคม พุทธศักราช 2472 สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมเพื่อทำหน้าที่รับจดทะเบียนและควบคุมการค้าเงินงานของบริษัทที่ประกอบธุรกิจประกันภัยโดยตรง บริษัทต่างประเทศที่ได้ยื่นเรื่องขอจดทะเบียนเป็นบริษัทแรกคือ บริษัทเกรทอีสเทินไลฟ์แอสซัวร์ันซ์จำกัด (Great Eastern Life Assurance Company Limited) ได้จดทะเบียนเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พุทธศักราช 2473 นอกจากนี้ยังมีบริษัทต่างประเทศอีกสามบริษัทที่ขอจดทะเบียนตามลำดับดังนี้คือ บริษัทแมนูแฟกเจอร์สไลฟ์ อินซัวร์ันซ์จำกัด (Manufacturers Life Insurance Company) ได้รับอนุญาตเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พุทธศักราช 2473 บริษัทไชน่าอันเดอร์ไรท์เตอร์ จำกัด (China Underwriters Limited) ได้รับอนุญาตเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พุทธศักราช 2473 บริษัทซันไลฟ์แอสซัวร์ันซ์แห่งแคนาดา จำกัด (Sun Life Assurance Company Limited of Canada) ได้รับอนุญาตเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2473 บริษัทต่างประเทศเหล่านี้ได้ทำการอบรมพนักงานขายของตนโดยเน้นหนักทางด้านวิธีการขายมากกว่าความเข้าใจในหลักการประกันชีวิตและการบริหารงานซึ่งทำให้ธุรกิจการประกันชีวิตดำเนินการโดยคนไทยเองอ่อนแอและต้องแก้ไขในระยะเริ่มต้น ในระยะนั้นได้มีการกำหนดแพทย์ผู้ตรวจสุขภาพของผู้เอาประกันอย่างระมัดระวังมากและส่วนใหญ่จะเป็นนายแพทย์ชาวต่างประเทศส่วนผู้เอาประกันมักจะเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ได้รับการศึกษามาจากต่างประเทศซึ่งพอจะรู้เรื่องการประกันชีวิตบ้าง และเป็นชาวต่างประเทศที่มาค้าขายอยู่ในประเทศไทย นอกจากนี้ก็มีพวกพ่อค้าบ้าง ส่วนชาวนาชาวไร่นั้นไม่มีการเอาประกันเลย

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นประชาธิปไตยโดยมีรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน กระทรวงพาณิชย์และคมนาคมได้เปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงเศรษฐการ ซึ่งกองประกันภัยได้รับการเปลี่ยนชื่อเป็นกองควบคุมบริษัทประกันภัย สังกัดกรมทะเบียนการค้า ในปี พุทธศักราช 2481 มีบริษัทต่างประเทศบริษัทหนึ่งเข้ามาประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย โดยจดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2481

คือบริษัทอินเทอร์เนชันแนลแอสซัวร์ันซ์จำกัด (International Assurance Company Limited) ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น บริษัทอเมริกันอินเทอร์เนชันแนลแอสซัวร์ันซ์จำกัด (American International Assurance Company Limited) โดยใช้อักษรย่อว่า เอ.ไอ.เอ. (A.I.A.) ประกอบธุรกิจประกันชีวิต บริษัทนี้มีบทบาทอย่างมากในการขยายตลาดประกันชีวิตในประเทศไทย ถึงแม้ว่าในครั้งแรกนั้นจะจัดตั้งเป็นเพียงสำนักงานตัวแทนพิเศษ แต่มีโครงการฝึกตัวแทนตีมากและมีแบบประกันใหม่ๆมาเสนอมากกว่าบริษัทเดิมทั้งสี่บริษัท อีกทั้งสามารถดึงเอาผู้ที่อยู่ในวงสังคมชั้นสูงมาสนใจและเป็นตัวแทนกันมาก จากความก้าวหน้าของบริษัทนี้ทำให้ตัวแทนในบริษัทต่างๆ เริ่มมองเห็นความเสียเปรียบในการขายและคความรู้นี้ใหม่ๆที่จะเสนอแข่งขันในตลาด ดังนั้นตัวแทนกลุ่มหนึ่งของบริษัทตัวแทนต่างประเทศ จึงคิดที่จะหาทางเปิดบริษัทประกันชีวิตขึ้นบ้างโดยอาศัยพ่อค้านายทุนคนไทย และได้จัดตั้งขึ้นสำเร็จโดยชื่อบริษัทว่า บริษัทไทยประกันชีวิตจำกัด จดทะเบียนเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พุทธศักราช 2485 และในปีเดียวกันนั้นเองบริษัทไทยเศรษฐกิจประกันภัยจำกัด ก็ได้จดทะเบียนขึ้นบ้างเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พุทธศักราช 2485 ซึ่งนับว่าเป็นบริษัทของคนไทยแห่งที่สองที่เปิดกิจการขึ้นแก่บริษัทที่ดำเนินการโดยคนไทยบริหารงานในลักษณะที่ไม่มีความชำนาญนัก โดยเฉพาะในด้านการบริหารงานและหลักการประกันชีวิต อีกทั้งผู้บริหารงานจะเป็นผู้ขายและบริการ เองรวมทั้งการแต่งตั้งตัวแทนใหม่ๆด้วยจึงทำให้การบริหารกิจการ เป็นไปอย่างล่าช้า ประกอบกับภาวะสงครามที่เกิดขึ้นในขณะนั้นทำให้ไม่กล้าลงทุนมากขึ้น

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สองที่ลามมาถึง เอเชียและญี่ปุ่น เข้ายึดครองดินแดนต่างๆในเอเชียอีกทั้งประเทศไทยเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นทำให้บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศ เหล่านั้นพากันถอนตัวออกประเทศไทยซึ่งสามารถทำได้ง่ายเพราะไม่มีการลงทุนในประเทศไทย สำนักงานเป็นแค่เพียงเช่าที่ทำการ เท่านั้นซึ่งเป็นผลเสียต่อผู้เอาประกันชีวิตเป็นอย่างมาก ในขณะที่เดียวกันบริษัทประกันชีวิตที่เป็นของคนไทยเองก็หยุดดำเนินการด้วยเพราะมีการเสี่ยงภัยสูง เมื่อยุติสงครามโลกครั้งที่สองแล้วในปี 2483 มีบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศสองบริษัทพยายามที่จะกลับเข้ามาดำเนินการใหม่แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการใหม่ มีเพียง

บริษัท อเมริกันอินเตอร์เนชันแนล แอสเซิวนซ์ จำกัด เท่านั้นที่ย้อนกลับมาดำเนินการใหม่ เพราะเป็นบริษัทที่ก่อสงครามไม่นานนัก ทำให้ยังมีผู้เอาประกันไม่มากนักซึ่งก็ได้รับการต้อนรับจากชาวไทยมากทั้งด้านตัวแทนและผู้เอาประกันชีวิตและเป็นบริษัทที่มีอิทธิพลอย่างสูงในตลาดประกันชีวิตในประเทศไทย บริษัทต่างประเทศอีกบริษัทหนึ่งคือ บริษัท ไซน่าอันเคอร์ไรเตอร์ จำกัด ซึ่งบริษัทอินซูลาร์ไลฟ์ เอฟ.จี.ยู กรุ๊ป (Insular - Life & F.G.U.) ซึ่งเป็นบริษัทก่อตั้งในฟิลิปปินส์ ได้ซื้อกิจการและเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท ไซน่าอันเคอร์ไรเตอร์ ไลฟ์ อินชัวร์นซ์ จำกัด ใช้ชื่อย่อว่า ซี.ยู.แอล (C.U.L.) ได้กลับเข้ามาดำเนินการประกันภัยและประกันชีวิตในประเทศไทยอีกครั้งหนึ่งประมาณปี พุทธศักราช 2509 นอกจากนี้ยังมีบริษัทของคนไทยเองได้เปิดดำเนินการขึ้นเป็นจำนวนถึง 9 บริษัทคือ⁴

1. บริษัทไทยประสิทธิประกันภัยและคลังสินค้าจำกัด เป็นบริษัทแรกหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่จดทะเบียนได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัยเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2491
2. บริษัทนครหลวงประกันชีวิตแห่งประเทศไทยจำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2492 (บริษัทนี้ต่อมาได้ล้มเลิกกิจการ)
3. บริษัทอาคเนย์ประกันภัยจำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันภัยเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2493
4. บริษัทเมืองไทยประกันชีวิตจำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2494 006099
5. บริษัทสยามบริการประกันภัยจำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการประกันชีวิตเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2494 บริษัทนี้ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัทอินเตอร์เนชันแนลไลฟ์อินชัวร์นซ์ (ประเทศไทย) จำกัด และเปลี่ยนชื่ออีกครั้งหนึ่งเป็น บริษัทอินเตอร์ไลฟ์ จำกัด

4. พิสิษฐ์ สุชะวนิช "ประวัติศาสตร์ประกันชีวิตในประเทศไทย" วารสารสำนักงานประกันภัย ปีที่ 2 เล่มที่ 3 ฉบับที่ 7 (กรกฎาคม-กันยายน 2520) หน้า 34-35

6. บริษัทไทยสมุทรประกันภัยจำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัยเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2494
7. บริษัทศรีอยุธยาประกันชีวิตจำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2494
8. บริษัทกรุงสยามประกันชีวิตจำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2494 (ปัจจุบันนี้เปลี่ยนเป็นชื่อบริษัทกรุงเทพประกันชีวิตจำกัด)
9. บริษัทบูรพาประกันชีวิตจำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2494 (บริษัทนี้ต่อมาได้ล้มเลิกกิจการ) ซึ่งเป็นบริษัทสุดท้ายที่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนประกอบธุรกิจประกันชีวิตโดย รุ่งขึ้นวันที่ 31 ตุลาคม 2494 ก็มีประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ งดรับจดทะเบียนบริษัทประกันชีวิตต่อไปจนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง

ดังนั้นหลังสงครามโลกครั้งที่สองจึงมีบริษัทประกันชีวิตทั้งของไทยและต่างประเทศทั้งสิ้น 13 บริษัท (ซึ่งรวมทั้งที่ขอตั้งใหม่อีก 9 บริษัทนี้ด้วย) ซึ่งจากการมีบริษัทเป็นจำนวนมากขึ้นนี้ทำให้มีการแย่งตัวแทนกันมากอีกทั้งลงทุนในด้านพาหนะให้กับตัวแทนในการขยายงานเป็นจำนวนมากและยังมีความคิดว่าเบี้ยประกันนั้นเป็นรายได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายอื่นๆแล้วที่เหลือก็นำไปลงทุนได้ ซึ่งหาทรายไม่ว่ากรรมธรรมมีการครบกำหนดอายุจึงต้องมีเงินสำรองไว้จ่ายเมื่อเกิดเหตุจำเป็น ประกอบกับมีการกำหนดเงินสำรองได้ไม่เกิน 65% ของเบี้ยประกัน เพื่อสรรพากรจะได้ภาษีเงินได้จากบริษัทประกันชีวิตมากขึ้น อีกทั้งการหาประกันในสมัยแรกเริ่มนี้มีคุณภาพต่ำมากเพราะประชาชนไม่เข้าใจในหลักการอย่างแท้จริง กรรมธรรมส่วนใหญ่จึงมักจะหมดสภาพไปในปีที่หนึ่งหรือสองเป็นจำนวนมาก และมีการหลอกลวงให้ทำประกันชีวิตโดยอ้างว่าจะได้ผลประโยชน์มากมายที่ไม่ได้กำหนดไว้ในกรรมธรรมซึ่งนับว่าเป็นผลร้ายต่อวงการประกันชีวิต

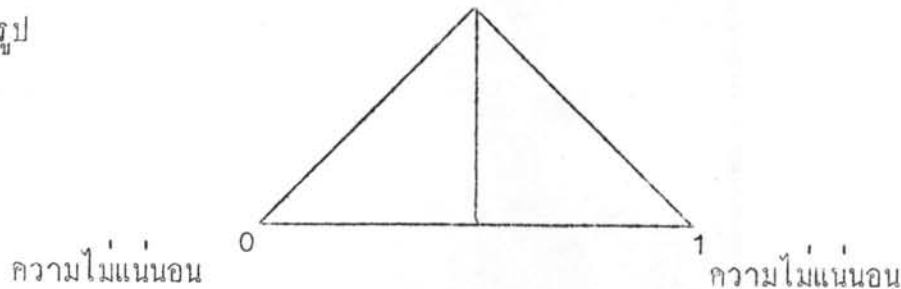
ในระยะแรกเริ่มบริษัทประกันชีวิตของคนไทยได้ลอกแบบกรรมธรรมต่างๆมากมายจากบริษัทประกันชีวิตชาวต่างประเทศโดยการแปลออกมาเป็นภาษาไทยนอกจากนี้ยังได้ทำการ

ศึกษาถึงหลักการประกันชีวิตมากขึ้นทำให้มีการปรับปรุงบริษัทประกันชีวิตให้ดีขึ้น นอกจากนี้บริษัทประกันชีวิตของคนไทยได้รวมตัวก่อตั้งสมาคมประกันชีวิตไทยขึ้นในปี พุทธศักราช 2496 เพื่อเป็นที่แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นความรู้ในเรื่องกิจการประกันชีวิตระหว่างบริษัท และในปี พุทธศักราช 2492 กระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศใช้เงื่อนไขควบคุมกิจการประกันชีวิตประกันภัยใหม่แทนเงื่อนไขฉบับเดิมและในปี พุทธศักราช 2510 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิต พุทธศักราช 2510 ด้วย(ดูภาคผนวก)

หลักการประกันชีวิต

หลักเบื้องต้นของการประกันภัยโดยทั่วไป(ไม่ว่าจะเป็นการประกันชีวิตหรือประกันภัย)จะขึ้นอยู่กับความเสี่ยงภัย(Risk) โดยที่ความน่าจะมีภัยเสี่ยงภัยตลอดชีวิต และการเสี่ยงภัยนั้นก็คือความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่ไม่น่าพอใจ และเหตุการณ์นั้นทำให้เกิดความเสียหายทางด้านการเงินหรือการขาดทุน(Economic Loss) ถึงกับมีผู้กล่าวว่า "...ถ้าปราศจากการเสี่ยงภัย ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะประกันภัย..."⁵ ดังนั้นการเสี่ยงภัยจึงเป็นส่วนสำคัญในการประกันภัย การวัดว่าปริมาณการเสี่ยงภัยชนิดใดเป็นเท่าไรจะขึ้นอยู่กับหลักการของความน่าจะเป็นไปได้(Probability) ซึ่งเป็นทฤษฎีหนึ่งทางสถิติดังนี้⁶

...(Theory of Probability)คือโอกาสที่สิ่งหนึ่งจะเกิดขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นได้เป็นพิเศษส่วน ทัวเศษแสดงถึงจำนวนที่อาจจะเกิดขึ้นได้และทัวส่วนแสดงถึงจำนวนที่จะต้องเกิดขึ้น

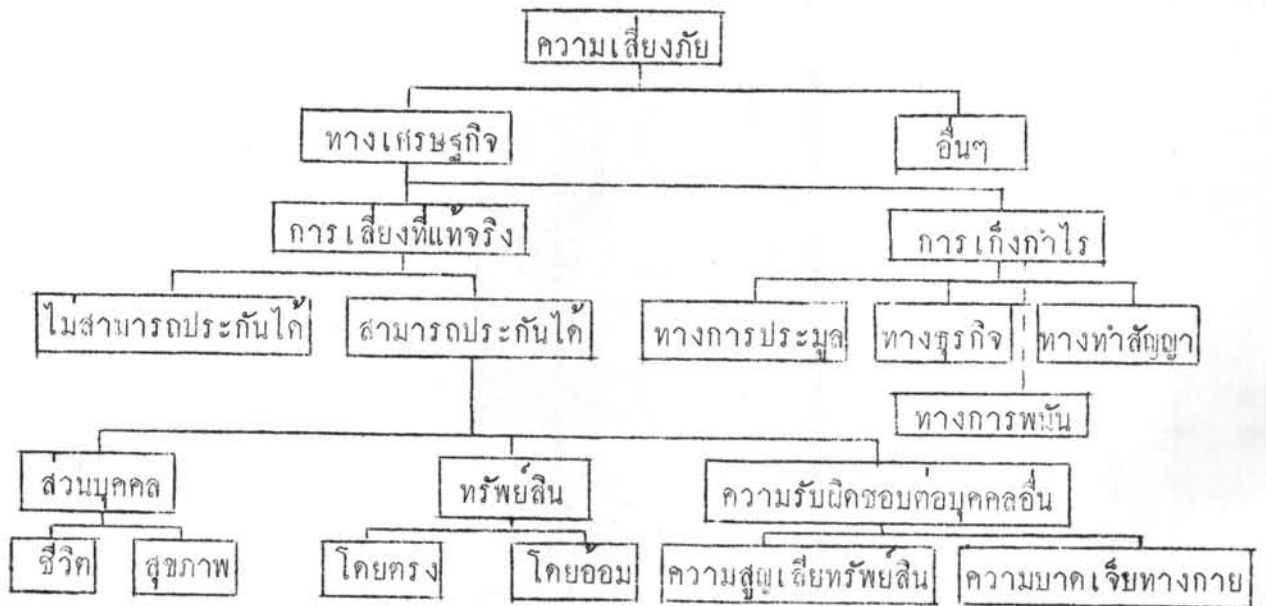

5. David L. Bickelhaupt "Risk"; General Insurance: (Illinois; Richard D. Irwin, Inc., 1975) p. 4

6. ชูเกียรติ ประมวลผล "การเสี่ยงภัย ()" หลักการประกันชีวิต (กรุงเทพฯ ผดุงวิทยการพิมพ์ 2510) หน้า 19-20

สมมุติว่า จากสถิติในระหว่าง 1 ปี จะมีอัคคีภัยเกิดขึ้น 50 ราย จากจำนวนบ้าน 10,000 หลัง ความอาจเป็นไปได้ว่าบ้านจะถูกไฟไหม้ เท่ากัน 50:10,000 ความอาจเป็นไปได้เป็นผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมาในอดีต โดยแสดงออกเป็นตัวเลข ทฤษฎีความอาจเป็นไปได้เป็นการกระทำตามหลักวิทยาศาสตร์ เพราะสามารถแสดงโดยการคำนวณได้และมีความแม่นยำ เช่น ตารางอัตราณะ Thai Man 1947 แสดงว่าเมื่ออายุ 30 ปี จากผู้ที่มีชีวิตรอดอยู่จำนวน 73,954 คน 660 คนจะถึงแก่กรรมในระหว่างปีหรืออาจกล่าวได้ว่าความตายซึ่งอาจจะเป็นไปได้ของคนไทยอายุ 30 ปี คือ 660 ส่วน 73,954 ทฤษฎีที่ได้มาจากการสังเกตจากประสบการณ์แค่นี้จะช่วยทำนายพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี

จากทฤษฎีของความน่าจะเป็นไปได้ถ้ามีการทดลองหรือการหาข้อมูลที่มากขึ้นเป็นจำนวนมากก็จะเข้าในกฎว่าด้วยจำนวนมาก(Law of Large Numbers) ซึ่งจะทำให้ลดความไม่แน่นอนของอัตราส่วนระหว่างความแน่นอนและความไม่แน่นอนลง ทำให้ได้ตัวเลขที่เป็นอัตราส่วนคงที่มากขึ้นพอที่จะประมาณการความเสี่ยงภัยในแต่ละปีได้แน่นอนขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการประกันภัยมาก ท่านศาสตราจารย์ David L. Bickelhaupt ได้แบ่งชนิดของการเสี่ยงภัยไว้ดังแผนภาพดังนี้ 7

7. Ibid. David L. BickelHaupt, General Insurance p. 9

การเสี่ยงภัยทางประกันชีวิตมีลักษณะของการเสี่ยงภัยที่แตกต่างจากภัยทั้งหลาย
คือ

1. ภัยที่เกิดกับชีวิตนั้นย่อมเกิดขึ้นแน่นอนที่ไม่มีผู้ใดสามารถหลีกเลี่ยงได้ คือ ความตาย ส่วนภัยที่เกิดกับทรัพย์สินอื่น ๆ นั้น เป็นภัยที่อาจจะหลีกเลี่ยงได้หรืออาจจะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้
2. ภัยที่เกิดกับชีวิตก่อให้เกิดการสูญเสียทั้งหมด ขณะที่ภัยที่เกิดขึ้นกับสิ่งอื่น ๆ อาจจะก่อให้เกิดการสูญเสียบางส่วนเท่านั้น เช่น ไฟไหม้ตึกเสียหายแต่เพียงบางส่วนเท่านั้น ขณะที่ความตายทำให้บุคคลเสียชีวิตทั้งชีวิตและความสามารถหางานและมีรายได้ให้กับครอบครัวได้
3. ภัยที่เกิดกับชีวิตไม่สามารถคิดเป็นมูลค่าตัวเงินได้ เพราะมูลค่าของชีวิตมนุษย์ไม่สามารถประเมินได้ ขณะที่ความสูญเสียบางอย่างสามารถประเมินราคาได้ ดังนั้นการประกันชีวิตจึงต้องกำหนดทุนประกันไว้เพื่อกำหนดว่าถ้าเกิดการสูญเสียชีวิตจะได้เงินทดแทนเท่ากับจำนวนทุนประกันที่ประกันไว้ แต่ทุนประกันนี้ไม่ใช่มูลค่าชีวิตของมนุษย์ผู้นั้น เพราะเขาสามารถจะทำประกันชีวิตในจำนวนที่ไม่จำกัด
4. ภัยที่เกิดกับชีวิตจะเห็นได้ชัดในเรื่องความน่าจะเป็น คือ คนที่มีอายุมากขึ้นจะมีความน่าจะเป็นในการมีชีวิตอยู่น้อยกว่าคนที่อายุน้อย ขณะที่ภัยที่เกิดกับสิ่งอื่น ๆ จะมีความไม่แน่นอนโดยไม่สามารถกำหนดว่าสิ่งที่สร้างก่อนจะมีอายุในการใช้งานน้อยกว่าสิ่งที่สร้างใหม่

จะเห็นได้ว่าหลักการประกันชีวิตมีหลักการส่วนใหญ่ในการคำนวณทางสถิติ การรวบรวมข้อมูลผู้เอาประกันชีวิตเพื่อหาสถิติของผู้เสียชีวิตในแต่ละช่วงอายุนั้นเป็นสิ่งสำคัญเพื่อนำมาจัดสร้างเป็นตารางมรณะ (Mortality Table) ใช้ประกอบในการคำนวณหาเบี้ยประกันชีวิต ตารางมรณะที่มีการจัดทำกันและนิยมแพร่หลายมี ตาราง C.S.O. 1941 Mortality Table (Commissioner Standard Ordinary Mortality Table 1941) และตาราง C.S.O. 1958 ซึ่งทั้งสองตารางนี้จัดทำขึ้นในสหรัฐอเมริกา ส่วนประ

ประเทศไทยยังไม่มีการจัดทำตารางดังกล่าวจึงใช้ตาราง C.S.O. 1941 เป็นหลักในการคำนวณเบี้ยประกันชีวิตในปัจจุบัน(ดูตาราง C.S.O. 1941 ได้ในภาคผนวก) ส่วนในสหรัฐอเมริกา นั้นได้ใช้ตารางใหม่ที่จัดทำขึ้นในปีคริสตศักราช 1958

การคำนวณเบี้ยประกันชีวิตจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ

1. ตารางมรณะซึ่งเป็นหลักในการคำนวณอัตราเบี้ยประกันชีวิต สำหรับผู้เอาประกันในระคับอายุต่างๆเพราะเป็นตารางที่จะประมาณการการจ่ายสินไหมในอนาคต ดังนั้นจึงเป็นส่วนสำคัญของบริษัทประกันชีวิตทุกแห่ง เพราะถ้ามีการประมาณการอัตราการตายมากเกินไปอัตราเบี้ยประกันก็จะสูงกว่าที่เป็นจริง และถ้ามีการประมาณการที่ต่ำกว่าความเป็นจริงเบี้ยประกันก็จะต่ำเกินไปไม่พอที่จะจ่ายเป็นค่าสินไหมได้

2. อัตราดอกเบี้ยนับเป็นส่วนสำคัญของผู้รับประกันชีวิตเพราะรายได้ของบริษัทประกันชีวิตจะขึ้นอยู่กับการลงทุนเป็นหลักใหญ่ไม่ใช่ถือว่าเบี้ยประกันชีวิตเป็นรายได้ของบริษัท(เบี้ยประกันชีวิตที่บริษัทได้รับจะต้องกันไว้เป็นเงินสำรองตามกฎหมาย และส่วนที่เหลือจึงเป็นส่วนที่นำไปลงทุนเพื่อหากอกผลเข้าบริษัทและเป็นส่วนค่าใช้จ่ายของบริษัทในการดำเนินงานทั้งหมด) เพราะบริษัทมีภาระที่จะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนต่อผู้เอาประกันชีวิตเมื่อถึงแก่กรรมหรือเกิดเจ็บป่วยเป็นต้น ดังนั้นการลงทุนของบริษัทจะต้องคำนึงถึงอัตราดอกเบี้ยในท้องตลาดในอนาคตว่าเป็นเช่นใดจะมีแนวโน้มสูงขึ้นหรือต่ำลง ถ้าการประมาณการค่าเกินไปอัตราเบี้ยประกันของบริษัทนั้นจะสูงเกินไปซึ่งอาจจะ เป็นผลให้ขายกรมธรรม์แข่งกับคู่แข่งที่มีการประมาณการดอกเบี้ยสูงกว่าได้ แต่การประมาณการสูงไปก็มีผลให้มีเบี้ยประกันไม่พอที่จะเป็นค่าสินไหมได้เช่นกัน(ถ้าการลงทุนมากเกินไป) การคำนวณจึงมักจะใช้วิธีเฉลี่ยหาอัตราดอกเบี้ย ซึ่งมีวิธีการคำนวณทางคณิตศาสตร์และจะไม่ขอกว่าในวิทยานิพนธ์นี้

3. ค่าใช้จ่ายของบริษัทก็นับเป็นส่วนสำคัญอันหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง เพราะบริษัทจะต้องมีค่าใช้จ่ายอย่างมาก เช่น หลักทรัพย์ต่างๆ ค่าจ้างพนักงาน ค่านายหน้าซึ่งมีอัตราสูงมาก เป็นต้น

จากองค์ประกอบทั้งสามดังกล่าวจะสามารถคำนวณหาอัตราเบี้ยประกันออกมาได้สองแบบคือ แบบ Net Single Premium ซึ่งจะเป็นการเก็บเบี้ยประกันเพียงครั้งเดียว และมีผลคุ้มครองตลอดอายุของสัญญาโดยที่ไม่ต้องมีการเก็บเบี้ยประกันอีก ซึ่งวิธีการนี้จะยังไม่รวมค่าใช้จ่ายของบริษัทไว้ อย่างไรก็ตามวิธีนี้ไม่สามารถที่จะทำให้ขายได้มากพอเพราะผู้ที่สามารถจ่ายเบี้ยประกันครั้งเดียวนั้นมีน้อยมาก ดังนั้นจึงต้องทำการคำนวณเบี้ยประกันออกมาเป็นจำนวนเท่ากันทุกๆปีซึ่งเรียกว่า Net Level Annual Premium (โดยอาศัยหลักการของ Net Single Premium) เพียงแต่ว่าคำนวณออกมาเป็นปีเท่านั้นโดยมีสูตรดังนี้⁸

$$\begin{aligned} \text{ค่าปัจจุบันของอัตราเบี้ยประกันสุทธิรายปีในอนาคต} &= \text{ค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ในอนาคต} \\ \text{(Present values of Future Annual Net Premium)} & \quad \text{หรืออัตราเบี้ยประกันที่จ่ายครั้งเดียว} \\ & \quad \text{(The Present value of Future Benefit or The Net Single Premium)} \end{aligned}$$

ซึ่งพอจะอธิบายได้ว่าผู้เอาประกันแต่ละคนจะจ่ายเบี้ยประกัน (สมมุติว่าเป็น 1 หน่วย) ทุกครั้งที่มีการออกกรมธรรม์และจะจ่ายเบี้ยประกันทุกๆปีเท่าๆกันเท่าที่กรมธรรม์ยังมีผลบังคับอยู่ ค่าปัจจุบันของการจ่ายเบี้ยประกันเหล่านี้ในอนาคตจะถูกคำนวณออกมา และค่ารวมของอัตราเบี้ยประกันนี้จะแบ่งเป็นผลรวมของค่าปัจจุบันของผลตอบแทนภายใต้กรมธรรม์ (อัตราเบี้ยประกันที่จ่ายเพียงครั้งเดียว) ผลที่ได้คือ Net Level Annual Premium ซึ่งเป็นอัตราเบี้ยประกันต่อปีที่ผู้เอาประกันต้องจ่ายเพื่อให้ได้เท่ากับเบี้ยประกันที่จ่ายเพียงครั้งเดียวหรือเป็นก้อนเดียว ในการคำนวณอัตราเบี้ยประกันทั้งสองแบบนี้ต้องใช้แต่ตาราง mortality และอัตราดอกเบี้ยเท่านั้น ดังนั้นจึงยังไม่ใช่อัตราที่ไ้กันโดยบริษัทประกันชีวิตซึ่งจะต้องรวมค่าใช้จ่ายต่างๆด้วยซึ่งเรียกว่า Gross Premium ที่ไ้กันโดยบริษัทประกันชีวิตอย่างแท้จริง

นอกจากนี้บริษัทยังต้องมีการคำนวณเงินสำรองประกันชีวิตตามกฎหมายด้วย ซึ่งเป็นหลักการประกันชีวิตที่ทุกประเทศได้กำหนดไว้เป็นกฎหมาย เพื่อให้บริษัทประกันชีวิตมีเงินสำรองเก็บไว้เพียงพอเพื่อจ่ายให้กับผู้เอาประกันเมื่อครบกำหนดสัญญาหรือเมื่อผู้เอาประกันถึงแก่กรรม การคำนวณเงินสำรองจะคำนวณจากเบี้ยประกันที่เก็บได้และใช้

8

Janice E. Greider & William T. Beadles, "How Life Insurance is paid for" Principle of Life Insurance (Illinois; Richard D. Irwin; 1973) p. 64

อัตราส่วนเงินสำรองตามที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับประเทศไทยได้กำหนดไว้ไม่เกิน 65% ของเบี้ยประกันตามประมวลระชาการ

จากหลักการต่างๆ เหล่านี้ จะเห็นได้ว่าการประกันชีวิตไม่ใช่วิธีการที่สร้างขึ้นมาจากไม่มีพื้นฐานที่มีเหตุผลและเป็นวิทยาศาสตร์ แต่เป็นวิธีการที่ได้มีการพัฒนามาหลายยุคหลายสมัยถึงแม้ว่าบางยุคจะเป็นวิธีการแบบการพนันและการเสี่ยงภัยที่ไม่มีหลักการใดๆก็ตาม ก็ยังมีผู้เห็นความสำคัญและพยายามแก้ไขให้เป็นวิธีการที่ถูกต้องมากขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจของโลก ซึ่งพอจะสรุปคุณประโยชน์ของการประกันชีวิตได้ดังนี้ 9

1. ให้ความคุ้มครองแก่ครอบครัว ในกรณีที่หัวหน้าครอบครัวถึงแก่กรรม กรมธรรม์ประกันชีวิตจะช่วยให้ครอบครัวของผู้เอาประกันคนนั้นได้มีรายได้เพียงพอจากเงินทุนประกันชีวิตเมื่อขาดหัวหน้าครอบครัวที่เป็นผู้หารายได้เลี้ยงครอบครัว
2. ให้ประโยชน์ในด้านการออมทรัพย์ กรมธรรม์ประกันชีวิตบางแบบจะมีเงินจ่ายคืนให้ตามจำนวนทุนประกันและเงินเก็บออมในแต่ละปี หลังจากสามปีไปแล้วผู้เอาประกันก็มีสิทธิที่จะหยิบยืมจากเงินออมนี้ได้ตลอดเวลา หรือจะยกเลิกสัญญาและขอรับเงินออมทั้งหมดก็ได้ ซึ่งเป็นวิธีที่ทำการออมทรัพย์ได้ดีกว่าวิธีอื่นเพราะ เป็นการบังคับตัวเองให้จ่ายเบี้ยประกันทุกปี
3. ให้ประโยชน์ในด้านการลงทุน กรมธรรม์ประกันชีวิตบางแบบจะมีอัตราผลตอบแทนให้กับผู้เอาประกันชีวิตเสมอ โดยเฉพาะเมื่อสัญญาครบกำหนดก็จะได้เงินตามทุนประกันบวกด้วยเงินคอบแทนอีกก้อนหนึ่ง หรือจะรับเงินปันผลทุกปีก็ได้นับแต่ปีที่สามเป็นต้นไป แต่อย่างไรก็ตามการลงทุนที่เห็นได้ชัดที่สุดคือการได้รับความคุ้มครองชีวิตคอบแทนจากการประกันชีวิต
4. การประกันชีวิตทำให้มีรายได้ในกรณีเจ็บป่วย ทุพพลภาพ และชราภาพ แบบประกันชีวิตบางแบบให้การประกันอุบัติเหตุไว้ด้วยซึ่งเมื่อเกิดทุพพลภาพจากอุบัติเหตุก็สามารถมีเงินเป็นการรักษาพยาบาลและเงินเลี้ยงชีพถ้าไม่สามารถประกอบอาชีพได้ บางแบบให้การรักษาพยาบาลในยามเจ็บป่วย บางแบบให้เงินเลี้ยงชีพในวัยชรา
5. การประกันชีวิตปลูกฝังให้เกิดนิสัยประหยัด การประกันชีวิตเป็นการชักชวนให้ประชาชนรู้จักการประหยัด รู้จักการออมทรัพย์ไว้ใช้ในยามเกิดเหตุสุดวิสัยที่จะเกิดขึ้นได้

⁹ สรุปจาก กองวิชาการและแผนการกรม "ความสำคัญของการประกันชีวิต" บริษัทอาคเนย์ประกันภัยจำกัด พิมพ์ครั้งที่ 2 2518

ในชีวิตเมื่อเกิดกรณีที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนในการดำเนินชีวิต ก็จะได้ไม่เป็นภาระต่อสังคมเพราะมีการประกันชีวิต

6. การประกันชีวิตช่วยปลุกฝังให้เกิดความรักและความรู้สึกรับผิดชอบต่อครอบครัว บุคคลที่เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดีที่มีความห่วงใยในครอบครัวย่อมเห็นความสำคัญของการประกันชีวิต การชักชวนให้บุคคลที่เป็นหัวหน้าครอบครัวทำการประกันชีวิตนับเป็นการปลุกฝังให้บุคคลนั้นเกิดความรักและความรับผิดชอบต่อครอบครัวได้

7. ให้ความคุ้มครองแก่ธุรกิจ เศรษฐกิจของประเทศมักจะขึ้นอยู่กับนักธุรกิจที่ประกอบกิจการนั้นๆ ถ้านักธุรกิจเหล่านั้นเกิดเสียชีวิตก็จะเป็นผลเสียหายแก่ธุรกิจที่เขาทำอยู่ก็ได้ ดังนั้นการประกันชีวิตแก่นักธุรกิจที่เป็นบุคคลสำคัญในธุรกิจหนึ่งๆ คุ้มทุนประกันจำนวนหนึ่งที่พอจะช่วยค่าจุนไม่ให้ธุรกิจนั้นถึงกาลสิ้นสุดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เมื่อผู้บริหารสำคัญผู้นั้นถึงแก่กรรมจนกว่าบริษัทจะหาผู้บริหารใหม่มาดำเนินการแทนได้

8. การประกันชีวิตมีส่วนช่วยในการสะสมทุนเพื่อพัฒนาประเทศ ในประเทศกำลังพัฒนาและก่อกองพัฒนาทั้งหลายมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมากในการพัฒนาประเทศ การประกันชีวิตเป็นการระดมทุนที่สำคัญอย่างหนึ่งในประเทศที่จะนำมาใช้เพื่อการลงทุนพัฒนาประเทศได้ในรูปของการใหญ่ยืมไปลงทุนในกิจการต่างๆ

9. การประกันชีวิตมีส่วนช่วยปลดเปลื้องภาระหนี้สินของชาติ ประเทศก่อกองพัฒนาและกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มักจะต้องเป็นหนี้สินต่อชาวต่างประเทศเป็นส่วนมาก เพราะต้องการเงินทุนในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการประกันชีวิตซึ่งเป็นการระดมทุนในประเทศจะสามารถช่วยปลดเปลื้องภาระหนี้สินลงได้บ้าง อย่างเช่นประเทศญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่สองก็ได้ใช้วิธีการเช่นนี้ในการปลดภาระหนี้สินได้เป็นจำนวนมาก

10. การประกันชีวิตส่งเสริมให้เกิดสันติสุขและความมั่นคงปลอดภัยในสังคม เป็นที่ทราบกันดีว่าความปรารถนาสูงสุดของมนุษย์เรานั้นคือ ต้องการมีชีวิตอยู่อย่างผาสุกและมี ความมั่นคงปลอดภัย ไม่มีความกังวลในชีวิตอนาคต โดยสามารถมีปัจจัยในการดำรงชีวิตอยู่ได้สม่ำเสมอโดยไม่สะดุดหยุดลง การประกันชีวิตเป็นการชดใช้การสูญเสียรายได้อันเนื่องมาจากการเสียชีวิต ทุพพลภาพและชราภาพ เป็นการประกันความมั่นคงของรายได้ นับเป็นการประกันความคงอยู่ของปัจจัยต่างๆ ซึ่งคือความสันติสุขและความมั่นคงปลอดภัยในสังคมนั่นเอง